

СКОРОТЕЧА.

(Courier.)

Число 40.

Неделя 23 Мая 1843

Год. II.

ПИСМО СОЛАРИ҃А УЧИТЕЛЮ.*)
 ЛЮБЕЗНЫЙ ГОСПОДИНЕ УЧИТЕЛЮ!

„Mille ringraziamenti per le notizie che m'avete mandato sopra il seminario di Carlowitz.“
 Ово су рѣчи моего Лорда Гилфорда од' 6-га Октоврія из' Лондона, кое принадлеже више ВАМА, него мени.

Баше овдѣ у Печатниѣ нестало Малы Буквара (одѣ 16 образа) до ни еднога: прошень, сложио самъ, у моіой дангубы, наизусть некакавъ, кой, уздамсе, бытѣ больій од' досадашвиѣ Сербски Буквариѣа: онъ е опредѣлѣнъ найпаче за Приморіе Илурическо и за Турску, гдѣ не има наши правилны учителя. Бытѣ га до 2. табака; но іоше е у Ценсуры, и послатѣ га може быти чакъ у Бечъ, као и мою Диссертацию, коя ми іоше ніе вратиласе! Медьутимъ пріе 20 дана преставіо се е Директоръ Печатнѣ; нити іоше знамъ, како е сада у ньой, ербо е у руку више ортака. — Могло бы у ньой печататисе и ѿмачки, но съ рукописа у Латинской Азбуцы, и слѣдователно Латинскими, а не ѿмачкими, писмены; и то скупо.

Пишите, съ Божиимъ благословомъ, све, што хоѣете; и безъ моего совѣта.

*) Ово наш писмо у оригиналу саобштава Г. Дим. Владисавлевичъ, Професоръ у Триесту.

Н.

Я, веѣ 4 мѣсеца, не имамъ никаква посла съ Мусамом, моравше прекинути свако књижевно прилѣжаніе и работу! Моѣ оглашенно Сачинѣніе довео самъ до преко половине, и ту е залегло. Богъ може дати, да преодолимъ тежку немоѣ, у коіой самъ; и онда моѣ бы дѣланъ было подуженъ истога Сачинѣнія, паче свакога инога списываня.

Имамъ добра Лѣкара, добре лѣкове, и природно добаръ трошакъ. То се вуче веѣ 2 мѣсеца, и тко зна, колико ћесе іоше: а право лѣченъ неће да зна за недостатакъ; но, ако када, овда треба обилность и удобство! —

Вѣруемъ, да е моѣ здравіе, како ми писасте, драго, скупоцѣнно и мило, Вама, Г-ну Фрушићу, Г-ру Аванасію*), и сердцамъ подобнымъ Вашима; но, што приложисте, „и цѣломъ нашемъ Роду,“ то не знамъ. Само то добро знамъ, да самъ я, лудѣ него и тко, съ жертвованѣмъ често своего готовогъ (надавшесе медьу Великими у Народу дочекати призрѣніе и великодушіе), да самъ, велимъ, до сада живіо посве и само Серблѣмъ, а да садъ бѣдствуемъ самъ себи. — — —

Испытайте, съ моимъ поздравомъ, младога Г-ра Ђирковиѣа,**) е ли права истина (како самъ чуо, да е онъ ту до-

*) Георгиевићу изъ Нового Сада.

**) Димитрія Ђирковиѣа изъ Триеста.

несао гласъ), да е Цесаръ наложио Г-ну Митрополиту развидѣніе и расположеніе стварій Епархіе Далматинске. То бы было найболѣ од' свега. Но у ономъ обстоятелству, родитѣесе у Далмаціи и у Боды велика и вредителна нескладность, ако онѣи люди наши Владыку, когѣа пошлѣ Г-нъ Митрополитъ, не виде у правомъ монашескога чина одѣлу — како су од' вѣка навыкли. Сумняте заиста о нѣгову православію, и неће имати потребногъ довѣренія!

Здравствуйте.

У Млѣтк. 7. Нов. р. 1820.

Кажите Г-ну Фрушѣу, Вашѣ искренѣйшій
да садъ обитавамъ Al Пав: Солариѣхъ.
Ponte delle Sam rana,
dentro al Sottoportico,
N. 867.

НѢКОЛИКО РѢЧИЙ.

Ніе вредно разговаратисе съ онымъ, коме ніе до истине, ніе до поученія, но само до одержанія свое рѣчи. Зато слѣдуе іоше еданъ отговоръ на страну Скоротече 177. 1843.

1.) Докле годъ стон именит. властель, дотле властели долази отъ туда, као што исполинъ, има исполини. Изъ закона Цара Душана ѣзыку учитисе ніе приликѣ, ерѣ како годъ што е написано поротцы (пороцы), тако исто и властельнымъ ништа не доказуе; мы садъ 19. вѣка нисмо у Грамматіки далеко дошли, а у време Душана іоше много манѣ.

2.) Глаголи совершит. у Србск. ѣзыку имаю такожде форму настоящего времени, но употребляваюсе као прошасто, или оно, што обычно быва (али не садъ, кадъ говоримъ) и то е сва разлика; погледай стр. 21. и 175. Скор. 1843. На концу попушта Г. Драг. да знати може быти траюѣга дѣйствія, дакле —

3.) Я самъ показао, да врѣни се коньни играю, а нека покаже Г. Др. гдѣ се сигра тисе налази. Истина, може наѣи у данашњима писателњима свапта, ерѣ о њима стои оно, речено у Скорот. стр. 150. (заплакатисе морао).

4.) На ово ништа не треба отговарати.

5.) Г. Др. изверѣе моѣ рѣчи. Тко е казано, да мы Сербљи морамо, као Латїни? Казано е: мыслимъ, ово се може скупа написати (неће). Онъ двапутъ каже, да не по себи ништа не значи! а опеть значи то, что кодъ Нѣмаца nicht у Лат. Франц. и Итал. non; кадъ значи нѣмецко ип, онда га обычно пишуемо скупа као непристойно (unanständig) то е оно, што кажемъ, да и други народи не пишу скупа съ глаголима — и еда ли е срамота нама угледатисе на народе, у коихъ е ѣзыкъ изображенїи н. пр. може быти кадъ значи forsan, треба скупа написати, или дѣлительн. чертицомъ союзити, ово поне има за себе аукторитетъ Француза (pent-être) и ясно е, ніе противу ѣзыка нашего, као што е: видїо самъ га ходити, — безъ да га е видїо, и прч. тако дакле угледанѣ паметно, а не слѣпо, и не у свему, полезно е.

6.) Овдѣ е само нужно отговорити, да сукрвица значи кодъ насъ: наликъ на крвь, а сулудъ значи наликъ на луду, или мало лудъ, дакле то нїз дошло отъ со. (mit)

7.) Нѣсте ли чли николиже? Значи по мнѣнію Г. Др.: есте ли читали свагда; кое тко хоѣе и може нека одобри, и нека се не смѣе. — Погледай Г. Др. стр. 24. С. Н. Листа ове год. а „незнаный дѣлія“ говорити естъ лагко, али е непристойно и простачки, и то само чини profanum vulgus.

Е. К.

ЦАРЪ ІОСИФЪ II.

одъ Павла Іовановића.

VI.

(продужено)

Гранатиръ еданъ кодъ Цезаро-кралѣвскогъ пешачкогъ Полка у Бечу, родомъ изъ Перзіе, молио е дозволенѣ ићи у отечество свое испаланъ (на Урлаубъ) коє кадъ добіе проведе тамо две године, и на терминъ явисе у Бечу. За такову неочекивану верность, дозволио му е Царъ да иште себи милость. — Онъ зажели быти у Дворской Лайбгарди. — Но Царъ желећи болъ нѣга наградити, даде му Унтерофицерско место у Мацарске круне гарди. —

VII.

У СВАКОМЪ ЧИНУ И НЕ БЕЗЪ НАГРАДЕ.

Месеца Децембера 1772 године два подайника Аустрійска хтедоше Цару предати молбу, и да бы Монарха видили, дођу у Дворъ, гди онъ самъ предъ нѣи изиђе, но ни еданъ одъ нѣи не познаваюћи Цара, запытаю га, ели то место, куда ће Царъ проћи, да му молбу предаду. — Дайте овамо молбу рекне онъ нѣима „я идемъ башъ садъ Цару, и ту ћу нѣму однети, кою кадъ му предаду, узме, и дошавши у кабинетъ напише подъ нѣомъ решеніе и изнесе е, и преда молбеникомъ рекавши нѣима, куда треба да однесу, за коє благородни ови люди изваде два сребрна новца и даду му говорећи: молимо узмите то су нама дали одъ общине, да дамо оноу, кои насъ пріяви кодъ Цара. — Царъ прими новце и однесе своіой Аугустѣйшой Матери, да с' нѣомъ подели, и тако се испуни пословица: У свакомъ чину и не безъ награде. —

Велика Марія Терезія даде оправити са златомъ добіеный на талъ новаць,

зато, ербо е то быо првый даръ, кои е она одъ како е Царица добыла.

(конаць слѣдує).

НЕШТО О Ј Љ И Њ.

Многи наши и књижевници и некњижевници не могу да трпе ј, Љ и Њ, а кадъ имъ човекъ стане писмо читати, онда види, да не знаду, шта не ћеду; еръ овамо га не могу да трпе, а овамо га употребљаваю; као у „Јованъ“ осимъ ако ће читати Јованъ; ал' онда можемо питати: како ћемо гласъ „јо“ написати. То исто и о Љ и Њ може се рећи; еръ кадъ узмемо то упризреніе, да са „уобычаenomъ ортографіомъ написане речи не умемо читати, као: зелѣнь, црвѣнь, лень, онда морамо признати, да намъ е наша упорность одвећ неоснована, коє съ временомъ мора нестати; еръ мы морамо примити или ј, или і, (коє ће онда само полугласно быти); а тако исто и Љ и Њ, осимъ ако писмена: Ъ и Ь коя за садъ збогъ разлике рода употребљавамо, не избацимо.

II. Нинковићъ.

ЛЕКЪ ОДЪ КОСТОВОЛЬЕ.

Ова опака и неспосна болестъ вешти Лекари доказую, да долази, кадъ човекъ у младости повольно безъ свака обзира живи. За то се она врло редко кодъ тежаака иль радина човека и сельска улеже; него по већој части кодъ Господе, Господара и имућнии људи. Она се у зрелимъ годинама появлює, и то назебомъ; ербо такви люди у свакој страсти, у младости топећисе, доцниє као распитіяни найманьимъ ветрићемъ назебу, на костоболу натрче, и ако на прави лекъ не пагазе; не само што се као Божіє дръце осуше, горке болове трпе, и што се сгрче и богальемъ постану дужимъ временемъ: него и конаць найпосле, животу свомъ, на найжалостнии начинъ учине: а особито што по несрећи нѣовой, ако су женати и децу несрећну и невольну рабаю!!!

Одъ ове болести произнашао се лекъ, ма да е одъ колико година та болестъ стара, и башъ да е сгрченъ и кльастъ; будући, да су се тимъ лекомъ више већъ нѣн одъ нѣе излечили тако, да имъ се више нигда повраћала нѣе; и што више, пооженили су се, и децу здраву, кои на женидбу, кои на удадбу већъ имаю.

Овай лекъ трае 21-н данъ: а 10-гъ се већъ болови, севанъа и немиръ уталожѣ. Болникъ се нема никакве опасности боляти, нити мора у затвореной соби седити иль у кревету лежати; будући да те траве и коренье нѣе пагубно; него тако добро, да се може као и друго зелье ести.

Та се болестъ може у свако доба године лечити, само ако су траве у свое време преправљене, и као што треба сачуване: алъ текъ одъ половине мая месеца найугоднѣе е време лечити се, кадъ те траве цвѣтаю, одъ кои е известанъ и истинити лекъ.

Коме годъ дакле чрезъ Пештанско-Будимскогъ Скоротечу овай лекъ буде познатъ, и узна каквогъ невольника таквогъ, или бы самъ нужду имао лечити се, нека и оногъ упути, а и самъ се на мене обрати у Новомъ саду Хаанске кафане со-каку, у кући подъ N-о 1262.

Ђорђа Станђа
Гражданина.

ДОПИСЬ.

Изъ Новогъ Сада. После дуге болести умре намъ Княгиня Любица Обреновићъ у Петацъ после подне, т. е. 13. Мая у $\frac{1}{2}$ 6 сатиј, а 15 Мая после подне у 4 сата баше проводъ у Соборну Цркву. Торжество е врло велико было; еръ по свима Црквама — и нашегъ и други вероисповеданія — звона су грувала; при спроводу было е више одъ 10 црквени барѣка, 16 свештеника, 1. протосингелъ, 4 ѣкона — а Сербіянаца было е више одъ 400, кои су на две стране, сведва и два, за нѣовымъ барякомъ ишли; тай барякъ носіо е офицеръ србскій, поредъ когъ су іошѣ два офицера ишли. Сви Цехови наши съ машалама увеличавали су ову спратню. Княгиню су найпре

велики чиновници изъ квартѣра подъ балдакиномъ извели, потомъ су одъ млађи изменуги были, но у цркву су е они опетъ унели. Опело е дуго трајло; и врло ми е жао, што ни самъ могао у цркви быти; еръ чуемъ, да е одвећъ лепо Слово Секретаръ Милошевъ говоріо. — За сандукогъ княгини првѣй е ишао сынъ нѣтъ бывши князь Мѣханлъ са двумя сестрама, после фамилиа. — Свећа воштаны више е одъ 10 центіѣ раздато а и флорова више одъ 500 кушлѣно. По свршетку опела остала е княгиня преко ноћѣ у цркви; данасъ пакъ у 6 сатиј (уотру) изнешена е съ бярѣци изъ цркве, праћена одъ Свештенства, милитарске банде и небросногъ людства у горе назначеномъ реду до по ѣупріе, а одъ по ѣупріе дочекали су Нѣну княж. Светлостъ карловачки Свештеници и крозъ градъ — гди су опетъ као и у Мајору звона лупала — до Мајора провели, гди су е кола съ 6 кони у црной чоѣ дочекала коя ѣе е у манастирь Круше до лъ однетѣ. Сви Сербіянци на више одъ сто кола одпратили су княгиню у Круше до лъ. Шта се у нѣму буде стало, другомъ ѣу вамъ поштомъ писати.

ПУТЬ ПО СВЕТУ.

Некій путникъ преповеда: една одъ паметодостойны поява у овдашньимъ (индискомъ Архипелагу) водама естъ множина морски змїа.

Кадъ е одномъ некій матрозъ споляшню одъ лађе страну чистіо, изненада завати и одну змїю и баца е на кровъ лађе; леђа су іоѣ была зеленоцрна, требу плаветникасте сребрне боѣ, дугачка е была на едно 3 стопе. Я самъ е као за примеръ у шпиритусу сачувао. Една одъ таковы змїа уеде некогъ нашегъ човека, кадъ се на наушћу реке купао. Чимъ е осетіо, да му се нешто око ноге савія, таки изиђе на брегъ, да види, шта е. Мимопролазећій Индіянацъ то приметивши да му знакъ и одведе га у свою кућу. Овде му рекне да легне, узме люску одъ кокуса, усія е, и горео му едно четвртъ сата отровано место; после утуче сумпора, помеша га съ водомъ и рану испере. После человекъ врати се лађи, здравъ читавъ, као да му ништа ни е было.

Издаватель Димитрій Іовановићъ. (Bastei Gasse Nr. 349)

У ПЕЩТИ словима Баймеловымъ.